

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

36. షట్టింశః సర్గః - సిద్ధార్థప్రతిబోధనమ్

|| సిద్ధార్థప్రతిబోధనమ్ ||

తతః సుమంత్రమైక్ష్వాకః పీఠితోఽత్ర ప్రతిజ్ఞయా |

సబాష్పమతినిశ్యస్య జగాదేదం పునః పునః || 1 ||

సూత రత్నసుసంపూర్ణా చతుర్విధబలా చమూః |

రాఘవస్యానుయాత్రార్థం క్షిప్రం ప్రతివిధీయతామ్ || 2 ||

రూపాజీవాశ్చ వాదినోశ్చ వణిజశ్చ మహాధనాః |

శోభయంతు కుమారస్య వాహినీం సుప్రసారితాః || 3 ||

యే చైనముపజీవంతి రమతే యైశ్చ వీర్యతః |

తేషాం బహువిధం దత్త్వా తానప్యత్ర నియోజయ || 4 ||

ఆయుధాని చ ముఖ్యాని నాగరాః శకటాని చ |

అనుగచ్ఛంతు కాకుత్స్థం వ్యాధాశ్చారణ్యగోచరాః || 5 ||

నిఘ్నన్త్రగాన్ముజ్జరాంశ్చ పిబంశ్చారణ్యకం మధు |

నదీశ్చ వివిధాః పశ్యన్త రాజ్యస్య స్తరిష్యతి || 6 ||

ధాన్యకోశశ్చ యః కశ్చిద్ధనకోశశ్చ మామకః |

తౌ రామమనుగచ్ఛేతాం వసంతం నిర్జనే వనే || 7 ||

యజన్సుణ్యేషు దేశేషు విస్ఫుజంశ్చాప్తదక్షిణాః |

ఋషిభిశ్చ సమాగమ్య ప్రవత్స్వతి సుఖం వనే || 8 ||

భరతశ్చ మహాబాహుః అయోధ్యాం పాలయిష్యతి |

సర్వకామైః పునః శ్రీమాన్రామః సంసాధ్యతామితి || 9 || [సహ]

ఏవం బ్రువతి కాకుత్స్థే కైకేయ్యా భయమాగతమ్ |

ముఖం చాప్యగమచ్ఛోషం స్వరశ్చాపి న్యరుద్యత || 10 ||

సా విషణ్ణా చ సంత్రస్తా ముఖేన పరిశుష్యతా |

రాజానమేవాభిముఖీ కైకేయీ వాక్యమబ్రవీత్ || 11 ||

రాజ్యం గతజనం సాధో పీతమండాం సురామివ |

నిరాస్వాద్యతమం శూన్యం భరతో నాభిపత్స్వతే || 12 ||

కైకేయ్యాం ముక్తలజ్ఞాయాం వదంత్యామతిదారుణమ్ |

రాజా దశరథో వాక్యమువాచాయతలోచనామ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

36. షట్టింశః సర్గః - సిద్ధార్థప్రతిబోధనమ్

వహంతం కిం తుదసి మాం నియుజ్య ధురి మాఽహితే |

అనార్యే కృత్యమారబ్ధం కిం న పూర్వముపారుధః || 14 ||

తస్యైతత్కృత్యధసంయుక్తంముక్తం శ్రుత్వా వరాంగనా |

కైకేయా ద్విగుణం క్రుద్ధా రాజానమిదమబ్రవీత్ || 15 ||

తవైవ వంశే సగరో జ్యేష్ఠపుత్రముపారుధత్ |

అసమంజ ఇతి ఖ్యాతం తథాఽయం గంతుమర్హతి || 16 ||

ఏవముక్తోభిగిత్యేవ రాజా దశరథోఽబ్రవీత్ |

వ్రీడితశ్చ జనః సర్వః సా చ తం నావబుధ్యత || 17 ||

తత్ర వృద్ధో మహామాత్రః సిద్ధార్థో నామ నామతః |

శుచిర్బహుమతో రాజ్ఞః కైకేయామిదమబ్రవీత్ || 18 ||

అసమంజో గృహీత్వా తు క్రీడితః పథి దారకాన్ |

సరయ్యాః ప్రక్షిపన్నప్పు రమతే తేన దుర్మతిః || 19 ||

తం దృష్ట్వా నాగరాః సర్వే క్రుద్ధా రాజానమబ్రువన్ |

అసమంజం వృణీష్వైకమస్తాన్యా రాష్ట్రవర్ధన || 20 ||

తానువాచ తతో రాజా కిం నిమిత్తమిదం భయమ్ |

తాశ్చాపి రాజ్ఞా సంపృష్టా వాక్యం ప్రకృతయోఽబ్రువన్ || 21 ||

క్రీడతస్త్వేష నః పుత్రాన్బాలానుద్భ్రాంతచేతనః |

సరయ్యాం ప్రక్షిపన్తార్థ్యాదతులాం ప్రీతిమశ్చతే || 22 ||

స తాసాం వచనం శ్రుత్వా ప్రకృతీనాం నరాధిపః |

తం తత్యాజాహితం పుత్రం తేషాం ప్రియచికిర్షయా || 24 || [తాసాం]

తం యానం శీఘ్రమారోప్య సభార్యం సపరిచ్ఛదమ్ |

యావజ్జీవం వివాస్యోఽయమితి స్వానన్యశాత్పితా || 25 ||

స ఫాలపిటకం గృహ్య గిరిదుర్గాణ్యలోలయత్ |

దిశః సర్వాస్త్యనుచరన్స్య యథా పాపకర్తృకృత్ || 26 ||

ఇత్యేవమత్యజద్రాజా సగరో వై సుధార్మికః |

రామః కిమకరోత్పాపం యేనైవముపరుధ్యతే || 27 ||

న హి కంచన పశ్యామో రాఘవస్యాగుణం వయమ్ |

దుర్లభో హ్యస్య నిరయః శశాంకస్యేవ కల్మషమ్ || 28 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

36. షట్టింశః సర్గః - సిద్ధార్థప్రతిబోధనమ్

అథవా దేవి దోషం త్వం కంచితృశ్యసి రాఘవే |
తమద్య బ్రూహి తత్యేన తతో రామో వివాస్యతామ్ || 28 ||

అదుష్టస్య హి సంత్యాగః సత్పథే నిరతస్య చ |
నిర్తహేదపి శక్తస్య ద్యుతిం ధర్మనిరోధనాత్ || 29 ||

తదలం దేవి రామస్య శ్రియా విహతయా త్వయా |
లోకతోఽపి హి తే రక్షః పరివాదః శుభాననే || 30 ||

శ్రుత్వా తు సిద్ధార్థవచో రాజా శ్రాంతతరస్వనః |
శోకోపహతయా వాచా కైకేయీమిదమబ్రవీత్ || 31 ||

ఏతద్వచో నేచ్ఛసి పాపవృత్తే హితం న జానాసి మమాత్మనో వా |
ఆస్థాయ మార్గం కృపణం కుచేష్టా చేష్టా హి తే సాధుపథాదపేతా || 32 ||

అనువ్రజిష్యామ్యహమద్య రామం రాజ్యం పరిత్యజ్య ధనం సుఖం చ |
సహైవ రాజ్ఞా భరతేన చ త్వం యథా సుఖం భుంక్త్య చిరాయ రాజ్యమ్ || 33 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే షట్టింశః
సర్గః || 36 ||

